

Työnantajan ja työntekijän vastuut ja velvollisuudet

Riikka Raaska
Työsuojeluvaltuutettu

Ennaltaehkäisevää tukea säädöksistä

Ohjaa
kehittämään

Määrittää
minimitason

Suojaa

Velvoittaa

Korjaa ja
korvaa

Työympäristön on oltava kunnossa

- Työturvallisuuslaki
- Valtioneuvosto asetukset ja – päätökset
- Koneita, laitteita ja työvälineitä koskevat säädökset
- Alakohtaiset säädökset

Roolit, vastuut ja asiallinen kohtelu

- Työturvallisuuslaki
- Työsopimuslaki
- Työaikalaki
- Yhdenvertaisuuslaki
- Tasa-arvolaki
- Työsuojelun valvonta- ja yhteistoimintalaki
- Yhteistoimintalaki
- Työterveyshuoltolaki

Huom! Lait oltava nähtävillä /saatavilla

Työsuhteasioiden lähteet

1. Lait ja asetukset
 2. Työehtosopimukset
 3. Työsäännöt + muut yhteistoimintasopimukset
 4. Työsopimus
 5. Vakiintunut tapa
 6. Työnantajan direktio oikeus
- Hierarkiassa ylempänä oleva normi syrjäyttää sen kanssa ristiriidassa olevan alemman normin

- **Työsopimuslaki 26.1.2001/55**
- **Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738**

- Työnantajan velvollisuudet 2. luku
- Työntekijän velvollisuudet 3. luku
- <https://www.youtube.com/watch?v=A0ZILBxHpWE>

Työnantajan oikeudet työsopimuslaissa

- ottaa työntekijä työhön
 - johtaa työtä ja antaa työn johtamiseen liittyviä ohjeita ja määräyksiä
 - irtisanoa ja purkaa työsopimus lain sallimissa rajoissa
 - noudattaa lakeja ja sopimuksia
 - Vapautuvista työpaikoista tiedottaminen
- (www.infopankki.fi)

Työnantajan velvollisuudet työsopimuslaissa

- kohdella työntekijöitä *tasapuolisesti* työntekijöiden syntyperästä, uskonnosta, sukupuolesta, iästä tai poliittisesta näkemyksestä riippumatta (syrjintäkielto)
- huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja työterveydestä (työturvallisuuslaki (738/2002))
- antaa työntekijälle kirjallinen selvitys työnteon keskeisistä ehdoista
- edistää hyvää työilmapiiriä, työntekijän työssä suoriutumista ja ammatillista kehitystä
- (www.infopankki.fi)

Työntekijän oikeudet työsopimuksissa

Suomessa työntekijällä on oikeus:

- työehtosopimuksen mukaiseen palkkaan ja muihin vähimmäisehtoihin
 - suojaan, jonka lait ja sopimukset antavat
 - järjestäytymiseen
 - terveelliseen ja turvalliseen työympäristöön
-
- (www.infopankki.fi)

Työntekijän velvollisuudet työsopimuksissa

- suorittaa työ huolellisesti
 - noudattaa sovittuja työaikoja
 - noudattaa työnjohdon ohjeita
 - kieltäytyä työnantajan kanssa kilpailevasta toiminnasta
 - pitää liike- ja ammattisalaisuus
 - ottaa huomioon työnantajan etu
-
- (www.infopankki.fi)

Työnantajan velvollisuudet työturvallisuuslaissa

- Tarkkailla jatkuvasti työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta (8§)
- Selvittää ja arvioida työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat **haitta- ja vaaratekijät** (10§)

Työnantajan velvollisuudet työturvallisuuslaissa

- **Perehdytettävä** työntekijä riittävästi työhön, työpaikan olosuhteisiin, työ ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin (14§)
- Annettava työntekijälle riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä (17§)
- Annettava työntekijälle opetusta ja ohjausta häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta (14§)

Työnantajan velvollisuudet työturvallisuuslaissa

- Hankittava ja annettava työntekijän käyttöön tarkoituksenmukaiset **henkilösuojaimet** (15§)
- Antaa työntekijän tekemiin turvallisuutta ja terveellisyyttä koskeviin ehdotuksiin **palaute** (17§)

Työnantajan velvollisuudet työturvallisuuslaissa

- Työnantajan on kohdeltava työntekijöitään tasapuolisesti samankaltaisissa tilanteissa
- Työnantaja ei saa kohdella työntekijöitään epäasiallisesti
- Työnantajan on ryhdyttävä toimiin työntekijään kohdistuvan häirinnän tai epäasiallisen kohtelun selvittämiseksi ja poistamiseksi, kun hän on saanut siitä tiedon

Esimiehen rooli ja vastuu

- Työnjaon, työtapojen ja työolosuhteiden organisointi
- Työn ja toiminnan jatkuvuudesta huolehtiminen
- Työyhteisön edustus ulkomaailmaan
- Tehdä hankalat päätökset, joita työyhteisö ei muuten kykene tekemään
- Oltava sosiaalisesti aikuisempi tai vanhempi kuin työyksikön jäsenten

Työntekijän velvollisuudet työturvallisuuslaissa

- Noudattaa työnantajan antamia määräyksiä ja ohjeita sekä työn ja työolosuhteiden edellyttämää järjestystä ja siisteyttä sekä huolellisuutta ja varovaisuutta (18§)
- Huolehtia omasta ja muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä (18§)
- Vältettävä muihin työntekijöihin kohdistuvaa häirintää ja epäasiallista kohtelua (18§)

Työntekijän velvollisuudet työturvallisuuslaissa

- Ilmoittaa työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle työolosuhteissa, työmenetelmissä, työvälineissä tai muissa laitteissa havaitsemistaan vioista ja puutteellisuuksista (19§)
- Mahdollisuuksien mukaan poistettava ilmeistä vaaraa aiheuttavat viat ja puutteellisuudet (19§)
- Käyttää ohjeiden mukaisesti ja hoitaa työnantajan antamia henkilösuojaimia ja muita varusteita (20§)

Työntekijän velvollisuudet työturvallisuuslaissa

- Käyttää käyttö- ja muiden ohjeiden mukaisesti koneita, työvälineitä ja muita laitteita sekä niissä olevia turvallisuus ja suojalaitteita (22§)
- Jos työstä aiheutuu vakavaa vaaraa työntekijän omalle tai muiden työntekijöiden hengelle ja terveydelle, työntekijällä on oikeus pidättäytyä tällaisen työn tekemisestä. Tästä on ilmoitettava välittömästi työnantajalle. (23§)
- Tehdä turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevia ehdotuksia ja saada niihin palaute (17§)

Työntekijän rooli ja vastuu

- Tehdä työnsä huolellisesti noudattaen työnantajan toimivaltansa rajoissa antamia määräyksiä
- Välttää toiminnassaan kaikkea, mikä on ristiriidassa hänen asemassaan olevalta työntekijältä kohtuuden mukaan vaadittavan menettelyn kanssa – mitä on sovittu
- Välttää muihin työntekijöihin kohdistuvaa häirintää ja epäasiallista kohtelua
- Velvollisuutena on ilmoittaa häirinnästä ensin häiritsijälle ja sitten esimiehelleen, tai jos häirintää aiheuttaa esimies, tämän esimiehelle

Check-list

- Tarkista aina omaa alaasi koskevat sopimukset ja lainsäädäntö (esim. Työturvallisuuslaki)
- Tutustu/pyydä perehdytystä oman yksikkösi turvallisuusohjeisiin, riskienhallinnan suunnitelmaan sekä vaarojen arviointiin
- Selvitä/pyydä perehdytystä miten toimit, jos työssä tapahtuu tapaturma (esim. neulanpistotapaturma tai vakavampi)
- Tee mielikuvaharjoittelua (entäs jos...)
- Käy läpi tapahtuneet tapaturmat tai uhka/vaaratilanteet yhdessä osallisten kanssa

KIITOS

